

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

INLEIDING

De openbare ruimte in Breda wordt voor een belangrijk deel bepaald door zaken als bomen, wegen, verlichting, water en riolering. Al deze zogenoemde kapitaalgoederen zijn door de gemeente aangekocht en/of worden door ons beheerd en onderhouden. Ze vormen de ruggengraat van de openbare ruimte en zorgen ervoor dat de stad en de dorpen goed kunnen functioneren. Kapitaalgoederen hebben een langdurig economisch of maatschappelijk nut en een hoge financiële (vervangings)waarde. Daarom houden we ze in stand door regelmatig (groot) onderhoud en door ze tijdig te vervangen. Het is wettelijk verplicht om afspraken te maken over het onderhoudsniveau (en daarmee het kwaliteitsniveau) van onze kapitaalinvesteringen. Die hebben we onderverdeeld in de volgende categorieën, waar we hieronder verder op ingaan:

- beheer en onderhoud van de openbare ruimte
- beheer en onderhoud van de riolering
- beheer en onderhoud van onze accommodaties
- beheer en onderhoud van onze voertuigen

BEHEER EN ONDERHOUD VAN DE OPENBARE RUIMTE

Met 'openbare ruimte' bedoelen we de ruimte buiten, in de stad en de dorpen, die voor iedereen vrij toegankelijk is. Denk daarbij aan: straten, parken, pleinen, speeltuinen en de singels. In deze openbare ruimte vinden veel dagelijkse activiteiten plaats, zoals verplaatsen van A naar B, ontmoeten, verblijven en recreëren. Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is verdeeld over 6 kapitaalgoederen:

- wegverhardingen
- civieltechnische kunstwerken (zoals bruggen en viaducten)
- openbare verlichting
- bomen
- waterwegen en -voorzieningen
- riolering*
- stedelijk groen**

* Voor riolering hebben we te maken met bijzondere wettelijke eisen en een aparte financiering. Hierover leest u meer in de aparte paragraaf hieronder.

** Bij de actualisatie van het beleidskader kapitaalgoederen heeft de gemeenteraad in 2018 besloten dat de stand van zaken rondom het stedelijk groen wordt meegenomen in de rapportage van de kapitaalgoederen. Het stedelijk groen vormt een onderdeel van de openbare ruimte waarvan de gemeenteraad op de hoogte wil worden gehouden. Het is geen zelfstandig kapitaalgoed. Met stedelijk groen bedoelen we de plantsoenen en plantvakken in de woonwijken en buurten.

In 2014 heeft de gemeenteraad het beleidskader 'Kapitaalgoederen van de openbare ruimte' vastgesteld. Met dat plan kwam € 20 miljoen beschikbaar om in de periode tot en met 2021 het achterstallig onderhoud aan de wegverhardingen weg te werken. Ook bood het plan een financiële impuls waarmee het beheer en onderhoud van alle kapitaalgoederen op peil gehouden zou kunnen worden. Daarnaast reserveren we jaarlijks middelen voor het regulier groot onderhoud. Belangrijk uitgangspunt van deze werkwijze is om vanuit de beschikbare middelen toe te werken naar planmatig onderhoud, vooruit gepland en geprogrammeerd in periodes van 10 jaar.

In 2018 hebben we het beleidskader geëvalueerd en geactualiseerd. Daarbij bleek dat het uitgangspunt om naar planmatig onderhoud toe te werken haken en ogen kent. Voor het op peil houden van het onderhoud bleek de basis uit 2014 niet toereikend. Een grotere investering bleek nodig. Vanuit het bestuursakkoord 'Lef en Liefde' is vanaf 2018 jaarlijks € 2,1 miljoen extra beschikbaar gekomen voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen. Dit bedrag is vooral bestemd voor de wegverhardingen en de civieltechnische kunstwerken. Voor de wegverhardingen was dat nodig om de kwaliteitsdoelstelling voor eind 2021 te kunnen halen. Het geld voor de civieltechnische kunstwerken zou besteed worden aan onderzoek naar de technische staat daarvan. Dit bleek echter vooral ingezet te moeten worden voor ad hoc onderhoudswerk.

In 2021 hebben we het geactualiseerde beleidskader opnieuw geëvalueerd. Daaruit bleek dat het beheer en onderhoud van de openbare ruimte steeds verder achter begon te lopen. Vooral de wegverhardingen, de civieltechnische kunstwerken, de bomen en het stedelijk groen verdienen meer aandacht. De inhoudelijke toelichting hierop volgt per kapitaalgoed hieronder. In het bestuursakkoord 'Dichtbij doen, samen sterk vooruit' uit 2022 hebben we ingespeeld op de uitkomsten van de evaluatie en hebben we voor de periode 2022-2024 € 14,5 miljoen beschikbaar gesteld. Daarnaast brengen we met een technische actualisatie in beeld waar we achterstanden hebben en hoe we het beheer en onderhoud structureel op het afgesproken niveau kunnen brengen.

In 2023 zijn we gestart met de technische actualisatie van de kapitaalgoederen. Daarin hebben we de evaluatiepunten uit 2021 aangescherpt en uitgediept. Hieruit is gebleken dat het inlopen van de achterstalligheid en de achterstanden niet gelukt is. We lopen daarnaast achter met het inspecteren van diverse kapitaalgoederen. Daarmee hebben we geen duidelijk beeld hoe het er buiten daadwerkelijk voor staat. Op de punten waar we wel een scherper beeld hebben, blijkt dat we het afgesproken onderhoudsniveau niet halen. Ook is de kans aanwezig dat we bij komende inspecties opnieuw achterstanden en achterstalligheden constateren.

WEGVERHARDINGEN

De gemeente beheert zo'n 10 miljoen vierkante meter aan wegverhardingen. Deze onderhouden we op een gemiddeld niveau van B-. Tot 2020 lagen we goed op koers om het achterstallige onderhoud aan de wegverhardingen in te lopen vóór 2021. De inspectie van 2020 liet echter een trendbreuk zien in de opwaartse lijn; de achterstanden bleken juist te zijn opgelopen en er kwam achterstallig onderhoud aan het licht. Uit een analyse is gebleken dat dit is ontstaan door een samenloop van factoren. Zo hadden we mede door klimaatverandering te maken met een aantal extreem droge jaren op rij, waardoor de kwaliteit van de open verharding extra onder druk is komen te staan. Ook is de afgelopen periode de focus gelegd op asfaltverhardingen, waardoor de open verharding in kwaliteit terugzakte. Verder hanteerden we een standaard onderhoudssystematiek die te beperkt rekening bleek te houden met de specifieke omstandigheden in Breda.

In de begroting van 2021 hebben we daarom € 3,2 miljoen beschikbaar gesteld om de achterstand in te lopen. Dat is vrijwel helemaal gelukt. In 2023 constateerden we echter nieuwe achterstalligheid met een omvang van € 5,8 miljoen, die is gedoteerd aan de voorziening. Die wordt mede veroorzaakt door terugkerende boomwortelopdruk en achterstanden die in 2020 geconstateerd zijn en verder zijn opgelopen. We schatten het risico op nieuwe achterstalligheid in op zo'n € 0,2 miljoen (20% van € 1,5 miljoen euro).

Bedragen x € 1.000

Wegverhardingen (incl achterstallig binnen exploitatie)	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023
Exploitatie	2.707	3.097	2.993
Kapitaallasten verhardingen*	392	389	389
Dotatie voorziening achterstalligheid			5.800
Dotatie onderhoudsvoorziening	4.799	4.938	4.938
Totaal exploitatie	7.898	8.425	14.121

**betreft enkel kapitaallasten instandhouding*

CIVIELTECHNISCHE KUNSTWERKEN

In de gemeente Breda staan zo'n 500 civieltechnische kunstwerken, zoals bruggen en viaducten. Die beheren en onderhouden we op onderhoudsniveau C. Het uitgangspunt is dat ze veilig zijn en dat de kwaliteit voldoende is voor snel en comfortabel gebruik. Voor het beheer en onderhoud hebben we begin 2020 een beheerplan vastgesteld. Hierin staat dat we het onderhoud in plaats van reactief meer risicogestuurd gaan uitvoeren. Deze aanpak is nog niet ingevoerd, mede door de in- en externe beschikbare capaciteit en een ambitie die in het tijdsbestek niet uitvoerbaar bleek. Dat kwam doordat het onderhoudswerk gericht bleef op ad hoc, calamiteiten en reactief onderhoud. Door een onvolledig inspectiebeeld blijkt een concrete aanpak naar proactiever beheer en onderhoud niet mogelijk te zijn.

In 2023 hebben we de technische staat van enkele kunstwerken onderzocht. Dit onderzoek omvatte slechts een klein deel van het totaal. Hieruit kwam naar voren dat diverse kunstwerken nadere aandacht behoeven en/of zijn afgesloten voor (zwaar) verkeer.

In Breda én landelijk is nooit rekening gehouden met een proactief vervangingsprogramma. Daarom zijn de (B5+) gemeenten en de provincie Noord-Brabant een verkenning gestart voor een gerichte aanpak van het onderhouds- en vervangingsprogramma voor de civieltechnische kunstwerken. Ook bij andere overheden zien we bewustwording en urgentie ontstaan, mede door de uitdagingen die landelijk en op provinciaal niveau ondervonden worden en door onderzoeksrapporten van TNO over de staat van de infrastructurele kunstwerken binnen gemeenten.

De dotatie aan de voorziening civieltechnische kunstwerken is verhoogd met € 0,125 miljoen ten laste van de dotatie aan de voorziening water. We zien een toename in het groot onderhoud aan de civieltechnische kunstwerken. We schatten het risico op achterstalligheid in op € 1,3 miljoen vanwege een onvolledig inspectiebeeld door reactief onderhoud.

Bedragen x € 1.000

Civieltechnische kunstwerken	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023
Exploitatie	651	1.192	1.106
Kapitaallasten CTK	-	0	1
Dotatie onderhoudsvoorziening	450	588	588
Totaal exploitatie	1.101	1.780	1.694

Strategisch investeringsplan	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Totaal beschikbaar krediet	Realisatie 2023
Specifieke kunstwerken	-	100	100	98
Willemsbrug	-	50	50	11

OPENBARE VERLICHTING

Veel van onze 40.000 lantaarnpalen en armaturen zijn aan onderhoud of vervanging toe. Met het regulier onderhoud werken we aan goed werkende openbare verlichting die de (verkeers)veiligheid bevordert. Daarbij werken we ook aan verduurzaming. Energivretende, versleten armaturen vervangen we door ledverlichting. In 2021 hebben we de eerste verduurzamingsslag van zo'n 8400 armaturen afgerond. Voor de periode 2021-2030 werken we verder aan deze verduurzaming. Vóór 2030 vervangen we (als de raad dit budget beschikbaar stelt) de resterende 25.000 armaturen door ledverlichting en vervangen we zo'n 13.500 lichtmasten. Hiervoor is in 2023 een investeringspaanpak opgesteld.

Binnen de gemeente staan nog zo'n 16.000 conventionele (fluorescentiebuis)lampen. Deze worden niet meer geproduceerd. Dit zorgt voor een risico en een vervangingsopgave die versneld moet worden ten opzichte van de technische levensduurverwachting. We schatten het risico op achterstallig onderhoud in op € 2,3 miljoen.

De kosten voor energie en onderhoud zijn toegenomen door prijsstijgingen en een toename van het aantal meldingen. Vanaf 2024 is budget toegevoegd aan de begroting voor de energielasten.

Bedragen x € 1.000

Openbare verlichting	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023
Exploitatie	1.508	1.230	1.947
Kapitaallasten OVL	328	396	399
Totaal exploitatie	1.836	1.626	2.346

Strategisch investeringsplan	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Totaal beschikbaar krediet	Realisatie 2023
Openbare ruimte; openbare verlichting	1.433	3.000	6.568	3.321

BOMEN

Breda heeft ruim 110.000 bomen, die gemiddeld een hoge leeftijd hebben en veelal vervangen moeten worden. Het gemeentelijke bomenplan geeft ons houvast voor de herplant en vervanging van bomen. We maken onderscheid tussen waardevolle bomen, structuurbomen en omgevingsbomen. Het regulier onderhoudsplan (niveau B-) gaat ervan uit dat de bomen zo worden onderhouden dat ze er aantrekkelijk uit blijven zien. Waardevolle bomen, boomgroepen en boomstructuren worden op tijd en doorlopend beheerd, onderhouden én vervangen. Dat wordt echter steeds lastiger, onder andere door de klimaatverandering, die zorgt voor stormen, droogte, ziekte en plagen. Daarnaast blijkt vanuit de technische actualisatie en de inventarisatie op basis van de stormen in 2023 dat de inspectiestaat voor het onderhoud van de bomen niet op orde is. Op basis hiervan is een actieplan opgesteld om het inspectiebeeld in te lopen. Mogelijk moet er een inhaalslag worden gemaakt in het onderhoud van onze bomen.

Een ander probleem is wortelopdruk. Dat gebeurt op plaatsen waar bomen te weinig ruimte hebben om te groeien. Met een boomwortelprotocol stellen we prioriteiten en nemen we tijdelijke maatregelen die de boom zo veel mogelijk sparen. In 2023 is het gemeentelijke bomenplan geëvalueerd. Deze uitkomsten worden uitgewerkt in een nieuw beheerplan. Daarin nemen we ook de afwegingen en de financiële consequenties op voor het aanpakken en/of wegwerken van de wortelopdruk.

We schatten het risico op achterstallig onderhoud in op € 2,3 miljoen vanwege een onvolledig inspectiebeeld en klimaateffecten.

Bedragen x € 1.000

Bomen	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023
Exploitatie	2.025	2.457	2.361
Kapitaallasten Bomen en Stedelijk groen *	32	60	60
Totaal exploitatie	2.057	2.517	2.421

*betreft enkel kapitaallasten instandhouding

Strategisch investeringsplan	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Totaal beschikbaar krediet	Realisatie 2023
Bomen (instandhouding)	636	1.000	1.544	656
Bomen (achterstand inlopen)	-	200	700	439

WATERWEGEN

Breda heeft ongeveer 290 kilometer waterlopen, 80 kilometer duikers en diverse vijvers, plassen, havens en overige watervoorzieningen, zoals watertappunten, bluswatervoorzieningen, een grondwatermeetnet en waterspeelplekken. Een ander taakveld hierbinnen is het nautisch beheer, waaronder het scheepvaartverkeer en de waterrecreatie vallen. Hiervoor is als basis een strategische visie over het varen in Breda opgesteld. Een uitdaging binnen de uitvoering hiervan zijn de werkzaamheden voor de Kaderrichtlijn Water (KRW). In 2023 is het voorstel gedaan om met het waterschap een projectgroep in te richten die de kansen en (on)mogelijkheden uitwerkt die voortvloeien uit de KRW.

Onze visie omschrijft naast onze ambities ook de benodigde projecten op de korte en langere termijn. Waterrecreatie wordt hierin parallel opgepakt. Vanuit het vorige bestuursakkoord, het beheerplan Waterwegen en watervoorzieningen, en de begroting is budget beschikbaar voor beheer en onderhoud op C-niveau. Dit betekent dat de waterwegen en watervoorzieningen voldoende veilig zijn.

Het water moet voldoende kunnen stromen en de waterwegen moeten voldoende diep zijn om water af te voeren of om in te kunnen varen. We hebben een grote achterstand bij het op peil houden van de kwaliteit van de kantbeschoeiingen en het baggeren. Deze achterstand kunnen we de komende periode inhalen met de beschikbare middelen en het vastgestelde kwaliteitsniveau. In het beheerplan staat de samenhang van het werk van waterschap Brabantse Delta, waardoor de planning vanwege werk met werk niet altijd goed haalbaar is. De afgelopen periode hebben we een eerste stap gezet in het preventief/cyclisch beheer en onderhoud.

De dotatie aan de voorziening civieltechnische kunstwerken is verhoogd met € 0,125 miljoen ten laste van de dotatie aan de voorziening water.

Bedragen x € 1.000

Waterwegen en watervoorzieningen	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023
Exploitatie	1.075	1.068	817
Dotatie onderhoudsvoorziening	520	410	410
Totaal exploitatie	1.595	1.478	1.227

STEDELIJK GROEN

Voor het stedelijk groen in Breda hanteren we onderhoudsniveau C. Tijdens de evaluatie in 2021 bleek dat een groot deel van het stedelijk groen aan het eind van zijn levenscyclus is. Bij onderhoudsniveau C vindt geen vervanging plaats. Dit is ook opgemerkt in het bestuursakkoord in 2022. Daarin wordt aandacht besteed aan de vervanging en instandhouding van het groen en het verhogen van de kwaliteit daarvan. In 2023 is een klein deel gerenoveerd van de groenvakken die het einde van hun levensduur hebben bereikt. De gerenoveerde vakken worden onderhouden op onderhoudsniveau B. Ook voor het stedelijk groen lopen we achter met de inspecties. Een volledig beeld van de actuele onderhoudsstaat hebben we niet.

Bedragen x € 1.000

Stedelijk groen	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023
Exploitatie	5.779	6.163	6.334
Totaal exploitatie	5.779	6.163	6.334

BEHEER EN ONDERHOUD RIOLERING

Het Stedelijk Waterplan 2019-2023 (SWP) beschrijft het beheer en onderhoud van het afvalwater, het hemelwater en het grondwater. Dat bestaat uit een combinatie van het in stand houden en

verbeteren van het huidige riool- en watersysteem. De gemeente is verantwoordelijk voor het transport van het stedelijk afvalwater naar de rioolwaterzuivering van het waterschap. Daarvoor hebben we 1300 kilometer rioolbuizen en 800 grote en kleine gemalen en overige voorzieningen in beheer. Ook onderhouden we regenwaterriolen, sloten en wadi's om het regenwater te verwerken. Verder is de gemeente het aanspreekpunt voor het grondwater in de openbare ruimte.

In het SWP hebben we vastgelegd dat we de basis van de riolering op orde willen hebben en houden. Dit doen we onder andere door structureel inspecties uit te voeren. Op basis daarvan worden de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden of projecten geprogrammeerd voor grootschalig onderhoud of vervanging. Ook in 2023 zijn deze geplande werkzaamheden uitgevoerd. Daarnaast willen we het natuurlijke watersysteem herstellen door te ontharden en te vergroenen. We willen regenwater afkoppelen van de riolering en motiveren inwoners en bedrijven om ook duurzaam met water om te gaan. Dat doen we bijvoorbeeld met projecten in het kader van Groene Buurtjes. De komende jaren maken we werk met werk, waarbij we een klimaatadaptieve inrichting bereiken en waarbij onze assets op orde zijn. Op aandringen van de gemeenteraad maken we meer werk van de communicatie met en participatie van bewoners, bedrijven en andere partners binnen het stedelijk water. Denk aan het verbreden van de subsidie voor water en groen, en een subsidie voor huurders.

Hierbij past ook de verbreding van onze structurele communicatie en een verdere verdieping van de Week van ons Water en de rioolwandelingen in de Oude Vest. Daarnaast vragen we bewoners en bedrijven om op hun eigen grond maatregelen te treffen. De gemeente verbetert het riool- en watersysteem qua energiebesparing en de circulaire economie.

Bedragen x € 1.000

Riolering	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023
Exploitatie	5.422	5.666	5.216
Kapitaallasten Riolering	6.995	3.963	3.815
Dotatie (+)	600	-	680
Onttrekking voorziening (-)	-400	-547	-547
Totaal exploitatie	12.617	9.081	9.164

Strategisch investeringsplan	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Totaal beschikbaar krediet	Realisatie 2023
Riolering	15.984	17.099	28.618	18.484

BEHEER EN ONDERHOUD ACCOMMODATIES

Onderhoud

Voor het bouwkundig onderhoud van onze accommodaties gebruiken we de methodiek van conditieafhankelijk onderhoud (NEN 2767). Daarbij hanteren we onderhoudsniveau 3 (redelijk), zodat het waardebehoud en de bedrijfsvoering geborgd zijn. Minimaal 1 keer in de 5 jaar actualiseren we de meerjarenonderhoudsplannen. In 2023 hebben we conform de planning bij 86 panden de conditiemetingen uitgevoerd. Daarnaast voeren we jaarlijks de keuringen, het serviceonderhoud en het correctief onderhoud uit.

Voor het civiel- en cultuurtechnisch onderhoud van de buitensportcomplexen (exclusief de opstallen) werken we sober en doelmatig. We sluiten hierbij aan met ons groenbeheer, dat uitgaat van de wettelijk verplichte BGT (Basisregistratie Grootschalige Topografie) en IMGeo (Informatiemodel Geografie). Voor sportaccommodaties zijn de normeringen van NOC*NSF en overkoepelende sportbonden van toepassing, die door Kiwa Isa Sport zijn vastgelegd in het handboek voor sportaccommodaties.

Wet- en regelgeving

Het gemeentelijk vastgoed moet voldoen aan alle wettelijke verplichtingen. We letten op 5 aandachtsgebieden die een raakvlak hebben met veiligheid:

- elektra

- legionellabeheersing
- brandveiligheid
- dakveiligheid
- toegankelijkheid

Ook het gedrag van de gebruiker of huurder speelt hierbij een voorname rol.

Elektra

We willen veilige gebouwgebonden installaties. Daarom voeren gecontracteerde aannemers in het kader van de elektrotechnische (brand)veiligheid inspecties en het noodzakelijk herstel voor ons uit. Dit doen zij volgens de SCIOS-certificatieregelingen Scope 8, Scope 10 en Scope 12. De SCIOS Scope 8-keuring is gericht op de elektrische veiligheid. De SCIOS Scope 10-keuring beoordeelt het elektrotechnisch materieel op brandrisico. De SCIOS Scope 12-keuring is specifiek gericht op de brandveiligheid en de elektrische veiligheid van de zonnepanelen.

Legionellabeheersing

Waterinstallaties inspecteren en herstellen we volgens NEN 1006. Het Drinkwaterbesluit en de 'Regeling legionellapreventie in drinkwater en warm tapwater' noemen 2 soorten installaties: prioritaire en niet-prioritaire. De gemeente voert beheersmaatregelen uit voor de legionellapreventie. Dit is een contract waarin (prioritaire en niet-prioritaire) gebouwen zijn opgenomen. Concreet gaat het om de verplichte jaarlijkse legionellabeheersmaatregelen, het controleren van terugstroombeveiligingen en het controleren en registreren van koudwatertemperaturen en boilertemperaturen.

Brandveiligheid

Brandveiligheid verdient continu aandacht. Brandscans helpen ons om het brandveiligheidsniveau van gebouwen in kaart te brengen. De maatregelen voeren we naar prioriteit en urgentie uit. Daarbij sluiten we zo veel mogelijk aan bij andere projecten, zoals de uitvoering van maatregelen voor verduurzaming. Dat is efficiënter en de gebruiker van het gebouw wordt hiermee zo min mogelijk gestoord. Inmiddels zijn de meeste maatregelen aan onze panden uitgevoerd. In 2023 is met de uitvoering van de laatste 8 panden gestart. De uitvoering hiervan is gereed in het tweede kwartaal van 2024. Het project wordt op dat moment ook afgesloten.

Dakveiligheid

Op platte daken worden steeds meer installaties geplaatst, die veilig onderhouden moeten kunnen worden. Wij zorgen er als vastgoedeigenaar en opdrachtgever voor dat iedereen veilig kan werken op onze daken. Hiervoor hebben we risicoinventarisaties opgesteld. Waar nodig brengen we extra veiligheidsvoorzieningen aan. In 2023 zijn de laatste gebouwen binnen dit project afgerond. Het project wordt in het tweede kwartaal van 2024 afgesloten.

Toegankelijkheid

Openbare gebouwen in eigendom van de gemeente Breda moeten toegankelijk zijn voor elke inwoner. Volgens de 'Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte' moeten we naar gelang de behoefte en in redelijkheid doeltreffende aanpassingen verrichten. In 2023 hebben we in 7 gebouwen die als stembureau zijn ingericht de eerste maatregelen uitgevoerd om de toegankelijkheid voor mindervaliden te vergroten. Voor 11 gebouwen zijn deze maatregelen nog in voorbereiding. Ook hebben we in 2023 opdracht geven om de toegankelijkheid van 54 gebouwen te onderzoeken. Dit onderzoek wordt in het eerste kwartaal van 2024 afgerond.

Duurzaamheid

Breda wil in 2044 een energieneutrale gemeente zijn. Een speerpunt in die ambitie is de verduurzaming van alle gemeentelijke gebouwen. Hiervoor hebben we de volgende doelen vastgesteld:

1. We maken in 2020 gemiddeld 2 labelstappen voor het totale gebouwenbestand.

2. We bereiken in 2030 een gemiddeld label A (energie-index < 1,05) voor het totale gebouwenbestand.
3. Alle gebouwen zijn in 2044 gemiddeld energieneutraal.

Voor een groot deel van onze gebouwen kunnen we bovenstaande doelen halen en 40% energie besparen via rendabele investeringen en de inzet van onderhoudsmiddelen op de korte termijn. Voor accommodaties die in de verkoop staan, of waarvan de toekomst onzeker is, investeren we alleen in duurzaamheid als dat verplicht is op basis van wet- en regelgeving.

Bedragen x € 1.000

Vastgoedbeheer	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023
Exploitatie (klein onderhoud)	2.751	3.397	3.465
Kapitaallasten vastgoed	7.788	8.338	8.180
Dotatie onderhoudsvoorziening	5.763	5.442	5.442
Totaal exploitatie	16.302	17.177	17.087

Strategisch investeringsplan	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Totaal beschikbaar krediet	Realisatie 2023
Vastgoedbeheer	1.198	3.778	6.421	2.570
Vastgoedbeheer, sportaccommodaties	54	1.821	2.596	1.599
Sporthof de Doelen Princenhage	-	100		-
Talentcentrum	14.049	9.808	10.108	9.486
MFA Bavel	-	1.959	2.800	129
Doorstroomvoorziening	2.932	171	202	199

BELEIDSKADERS

- Visie op Vastgoed (februari 2017)
- Robuuste aanpak verduurzaming van de Bredase vastgoedportefeuille
- Nota Sportaccommodaties en Financiën
- Nota Bewegingsruimte
- Team Breda Uitvoeringsprogramma 2017-2022

Kerncijfers

	Aantal m2 bvo	Aantal gebouwen
Afvalservice	6.117	20
Afdeling Werk	21.593	4
Bibliotheken/Nieuwe Veste	12.767	4
Binnensport	32.045	20
Brandweer	9.394	4
Buitensport	6.135	24
Cultureel erfgoed	2.950	5

Cultuur (museum, theater, atelierruimten)	12.012	7
Diversen	36.881	14
Kinderopvang	2.664	5
Maatschappelijke opvang	6.718	3
MFA's/Bredescholen	25.784	6
Onderwijs/educatief overig	2.728	9
Stadskantoren/gemeentehuis	36.336	4
Uitvoering (District)sposten	7.632	7
Wijkcentra	8.358	12
Wijkzaken (Speeltuinen/zwemplassen)	340	12
Zwembad/ijsbaan	25.514	4
	255.968	164

BEHEER EN ONDERHOUD VOERTUIGEN

De voertuigen die we aanschaffen, zijn zo duurzaam mogelijk. Elektrische varianten en/of andere technieken zijn echter nog niet voor alle werkzaamheden beschikbaar. We stappen over zodra dit technisch en financieel mogelijk is en de huidige voertuigen zijn afgeschreven. Tot die tijd gebruiken we voor die werkzaamheden de meest milieuvriendelijke diesels.

Eind 2019 hebben we het 'Convenant duurzame voertuigen en brandstoffen in de reinigingsbranche' ondertekend. Daarmee committeren we ons aan de aanschaf van emissievrije reinigingsvoertuigen vanaf 1 januari 2030 of zo veel eerder als mogelijk is. Dit convenant heeft betrekking op al onze reinigingsvoertuigen, zoals inzamelvoertuigen, veegmachines en afvalbakkenwagens. Daarnaast hebben we beleid vastgesteld om vanaf 2026 zo duurzaam mogelijk in te kopen, minimaal voor 50%. Uitdagingen zijn de huidige netwerkcongestie en de beperkte aansluitingen en energiecontracten, en de aanbesteding en aanschaf van laadinfrastructuur.

Het gemeentelijke wagenpark bestaat uit twee categorieën: zwaar (boven de 3500 kg) en licht (onder de 3500 kg). In totaal hebben we 289 voertuigen en ongeveer 4400 stuks licht materieel, zoals ladders en bladblazers. De voertuigen zijn verdeeld naar type brandstof:

- 2 waterstofvoertuigen
- 39 volledig elektrische voertuigen, waarvan 38 in de categorie licht
- 4 CNG/benzinevoertuigen
- 215 dieselveertuigen, waarvan 19 vrachtwagens met elektrische opbouw
- 9 vol hybride voertuigen
- 20 benzinevoertuigen

Onderhoud en vervanging

Jaarlijks voeren we een onderhoudsprogramma uit aan de hand van de technische staat van de voertuigen. We hebben een achterstand bij de vervangingsinvesteringen. Dat leidt ertoe dat het moeilijker is om onze voertuigen tegen acceptabele kosten te laten rijden. Dit komt onder meer door hogere onderhouds- en reparatiekosten.

Verduurzaming wagen- en machinepark

We willen blijven voldoen aan de normen voor luchtkwaliteit en de landelijke milieueisen. Op het moment van afroep kijken we onder andere naar de beschikbaarheid en toepasbaarheid van hybride, low-emissie en elektrische voertuigen, en houden we rekening met de duurzaamheidscriteria van het ministerie van IenW. Ook handelen we naar de ambities van het convenant 'Duurzame voertuigen en brandstoffen in de reinigungsbranche'.

In 2023 heeft de gemeenteraad een krediet beschikbaar gesteld voor de aanschaf van 11 afvalinzamelvoertuigen. Daarmee schaffen we 4 elektrische en 7 Euro-6-vrachtwagens aan.

Laadinfrastructuur

Om te kunnen elektrificeren, hebben we een laadinfrastructuur nodig. In 2024 schrijven we een aanbesteding uit voor de laadinfrastructuur voor het lichte en het zware materieel. Op dit moment hebben wij 9 laadpalen (dubbele uitvoering): 2 op de Slingerweg, 4 bij het stadskantoor en daarnaast bij elke districtspost 1. Een eerste voorzichtige schatting laat zien dat we in totaal zo'n 150 laadpalen nodig hebben als ons hele wagenpark op termijn elektrisch zou worden.

Financiën

De jaarlijkse vaste kosten voor onderhoud, brandstof, afschrijving, rente en verzekering zijn zo'n € 6,9 miljoen.

Bedragen x € 1.000

Wagenpark	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023
Exploitatie	5.932	4.850	6.082
Kapitaallasten Voertuigen	1.884	2.001	1.983
Totaal exploitatie	7.816	6.851	8.065

Strategisch investeringsplan	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Totaal beschikbaar krediet	Realisatie 2023
Wagenpark	597	4.594	10.444	2.819

